

maraton

Akademi

6°

SINIF

ETKİNLİKLİ

ÇEK

KOPAR

SOSYAL BİLGİLER

SORU BANKASI

Sınavlara Hazırlan: Beceri temelli, sınavlara yönelik Maraton Testler

Pekiştir: Konuyu pekiştirmeye ve yorum gücünü geliştirmeye yönelik Düşündüren Testler

Uygula: Boşluk doldurma, eşleştirme, doğru-yanlış, tablo tamamlama ve yorumlama etkinlikleri

Öğren: Tablo ve haritalarla desteklenmiş konu özetleri

Pardus Windows

Uyumlu

maratonyayıncılık

ISBN

978-625-7225-09-0

YAZARLAR

Zühdü MAVRAS

EDİTÖR

Ayşe KILIÇKAYA

GÖRSEL TASARIM

Maraton Yayıncılık

maratonyayincilik

PALLADIUM TOWER

Barbaros Mah. Kardelen Sk. No: 2 Kat: 22
34746 Ataşehir / İstanbul

Tel: 0850 288 35 00 Faks: 0850 288 35 09

www.maratonyayincilik.com
info@maratonyayincilik.com

Bu kitabın akıllı tahta uygulamasını
www.maratonyayincilik.com adresimizden indirebilirsiniz.

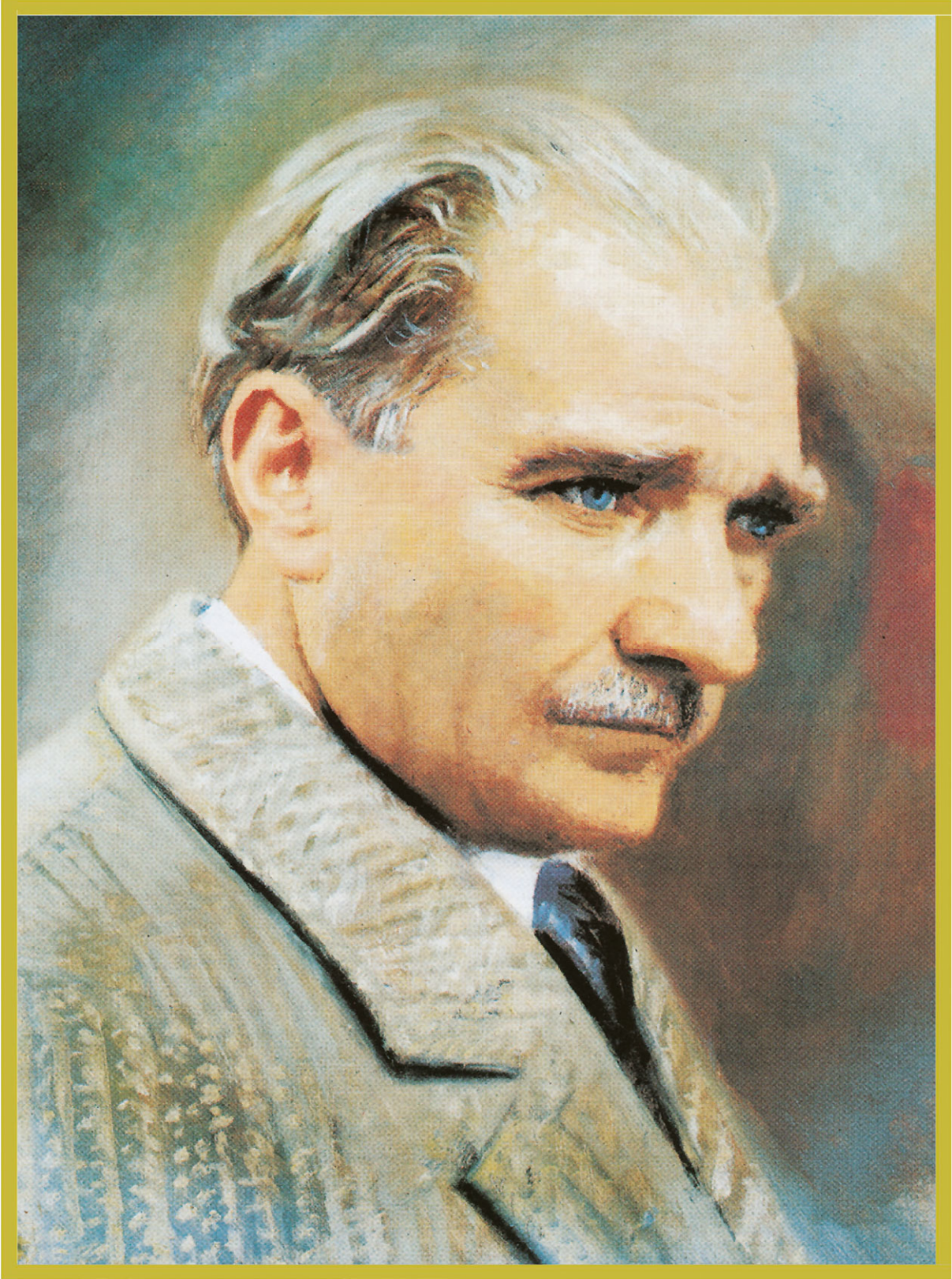
@maratonyayinlari

@maratonyayincilik

Basım Yeri: ERTEM BASIM YAYIN DAĞITIM SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Sertifika 48083 Basım Tarihi: 2021

Tüm yayın hakları AjansN Yayın Tanıtım Sanayi ve Dış Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlähî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlähî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Toplumdaki Rollerim	9
Etkinlik 1-2	11
Etkinlik 3-4	12
Düşündürücü Test 1	13
Bizi “Biz” Yapanlar	15
Etkinlik 5	17
Etkinlik 6-7	18
Düşündürücü Test 2	19
Kır Çiçekleri Gibiyiz Rengârenk	21
Etkinlik 8-9	23
Etkinlik 10	24
Düşündürücü Test 3	25
Birlikte Daha Güçlüyüz	27
Etkinlik 11	29
Etkinlik 12-13	30
Düşündürücü Test 4	31
Sorunlarımın Çözümünü Biliyorum	33
Etkinlik 14	35
Etkinlik 15-16	36
Düşündürücü Test 5	37
Maratona Hazırlık-Etkinlik 17	39
Maratona Hazırlık-Etkinlik 18	40
Maraton Test 1	41

2. ÜNİTE

TARİHE YOLCULUK

Türklerin Ana Yurdu Orta Asya	47
Etkinlik 1	53
Etkinlik 2	54
Etkinlik 3	55
Etkinlik 4	56
Düşündürücü Test 1	57
Düşündürücü Test 2	59
İslamiyet’in Doğuşu	61
Etkinlik 5-6	65
Etkinlik 7-8	66
Düşündürücü Test 3	67
Türkler İslamiyet ile Tanışıyor	69
Etkinlik 9	73
Etkinlik 10-11	74
Düşündürücü Test 4	75
Yeni Yurt Anadolu	77
Etkinlik 12	83

Etkinlik 13	84
Etkinlik 14	85
Etkinlik 15-16	86
Düşündürücü Test 5	87
Düşündürücü Test 6	89
Tarihi Yollar	91
Etkinlik 17	93
Etkinlik 18	94
Düşündürücü Test 7	95
Maratona Hazırlık-Etkinlik 19	97
Maratona Hazırlık-Etkinlik 20	98
Maraton Test 1	99

3. ÜNİTE

YERYÜZÜNDE YAŞAM

Dünya’nın Neresindeyiz?	105
Etkinlik 1	109
Etkinlik 2	110
Düşündürücü Test 1	111
Ülkemizin Coğrafi Özellikleri	113
Etkinlik 3-4	117
Etkinlik 5-6	118
Düşündürücü Test 2	119
Türkiye’nin Beşeri Coğrafyası	121
Etkinlik 7	125
Etkinlik 8	126
Düşündürücü Test 3	127
Farklı İklimler Farklı Yaşamlar	129
Etkinlik 9	131
Etkinlik 10-11	132
Düşündürücü Test 4	133
Maratona Hazırlık-Etkinlik 12	135
Maratona Hazırlık-Etkinlik 13	136
Maraton Test 1	137

4. ÜNİTE

BİLİM VE TEKNOLOJİ HAYATIMIZDA

Hayatımızdaki Sosyal Bilimler	143
Etkinlik 1	145
Etkinlik 2-3	146
Düşündürücü Test 1	147
Bilim ve Teknolojide Değişim	149
Etkinlik 4	151
Etkinlik 5-6	152
Düşündürücü Test 2	153

Bilimsel Çalışma Yapıyorsunuz	155
Etkinlik 7-8	157
Etkinlik 9	158
Düşündüren Test 3	159
Emeğe Saygı Duyuyorum	161
Etkinlik 10	163
Etkinlik 11-12	164
Düşündüren Test 4	165
Maratona Hazırlık-Etkinlik 13	167
Maratona Hazırlık-Etkinlik 14	168
Maraton Test 1	169

5. ÜNİTE

ÜRETİYORUM, TÜKETİYORUM, BİLİNÇLİYİM

Ülkemizin Kaynakları ve Ekonomik Faaliyetleri	175
Etkinlik 1-2	179
Etkinlik 3	180
Düşündüren Test 1	181
Kaynaklarımızı Doğru Kullanıyorum	183
Etkinlik 4	185
Etkinlik 5	186
Düşündüren Test 2	187
Yatırım ve Pazarlama	189
Etkinlik 6	193
Etkinlik 7	194
Düşündüren Test 3	195
Vergilerimiz Kazançlarımızdır	197
Etkinlik 8	199
Etkinlik 9	200
Düşündüren Test 4	201
Nitelikli İnsan Gücü ve Gelişen Ekonomi	203
Etkinlik 10-11	205
Etkinlik 12	206
Düşündüren Test 5	207
Maratona Hazırlık-Etkinlik 13	209
Maratona Hazırlık-Etkinlik 14	210
Maraton Test 1	211

6. ÜNİTE

YÖNETİME KATILIYORUM

Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri	217
Etkinlik 1	219
Etkinlik 2-3	220
Düşündüren Test 1	221
Demokratik Devlet ve Organları	223

Etkinlik 4	225
Etkinlik 5	226
Düşündüren Test 2	227
Karar Alma Sürecinde Ben de Varım	229
Etkinlik 6	231
Etkinlik 7-8	232
Düşündüren Test 3	233
Demokrasi Her Yerde	235
Haklarımız ve Sorumluluklarımız Güvencede	236
Etkinlik 9	237
Etkinlik 10	238
Düşündüren Test 4	239
Dünden Bugüne Türk Kadını	241
Etkinlik 11-12	243
Etkinlik 13	244
Düşündüren Test 5	245
Maratona Hazırlık-Etkinlik 14	247
Maratona Hazırlık-Etkinlik 15	248
Maraton Test 1	249

7. ÜNİTE

ULUSLARARASI İLİŞKİLERİMİZ

Millî Dış Politikamız	255
Etkinlik 1	259
Etkinlik 2	260
Düşündüren Test 1	261
Dış Alım, Dış Satım	263
Etkinlik 3-4	265
Etkinlik 5	266
Düşündüren Test 2	267
Türkiye Beklenilendir	269
Etkinlik 6	271
Etkinlik 7	272
Düşündüren Test 3	273
Popüler Kültür ve Biz	275
Etkinlik 8-9	277
Etkinlik 10	278
Düşündüren Test 4	279
Maratona Hazırlık-Etkinlik 11	281
Maratona Hazırlık-Etkinlik 12	282
Maraton Test 1	283

Cevap Anahtarı	287
-----------------------------	-----

1.

ÜNİTE

BİZ VE DEĞERLERİMİZ

» Neler Öğreneceğiz?

1. TOPLUMDAKİ ROLLERİM

- Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceleyeceğiz.

2. BİZİ "BİZ" YAPANLAR

- Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz edeceğiz.

3. KIR ÇİÇEKLERİ GİBİYİZ RENGÂRENK

- Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgulayacağız.

4. BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

- Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetleri öğreneceğiz.

5. SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM

- Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini öğreneceğiz.

ÜNİTEYE GENEL BAKIŞ

BİZ VE DEĞERLERİMİZ

1

TOPLUMDAKİ ROLLERİM

Öğretmen

Eş

Anne

"Bireyin rolü, içerisinde bulunduğu gruba göre değişir."

2

Bizi "Biz" YAPANLAR

Kültürümüzü Oluşturan Öğeler

Din

Dil

Sanat

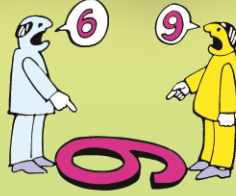
Mimari

Gelenek

3

KIR ÇİÇEKLERİ GİBİYİZ RENGÂRENK

Ön Yargı Çeşitleri

- Cinsiyete yönelik ön yargılar
- Fiziksel ön yargılar
- Sosyoekonomik ön yargılar
- Etnik kökene yönelik ön yargılar.

4

BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

5

SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM

Haklarımız

İnsanların belirli sınırlar ve kurallar çerçevesinde bir işi yapma ile ilgili olan tüm yetkisine hak denir. Yaşama hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, barınma hakkı temel haklarımızdır.

Özgürlüklerimiz

Bireyin herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmaksızın düşünebilmesi, düşündüklerini ifade edebilmesi ve uygulayabilmesi özgürlüktür.

Sorumluluklarımız

Sorumluluk bireyin sosyal hayat içerisinde, rolünün gerektirdiği görevleri yerine getirmesidir.

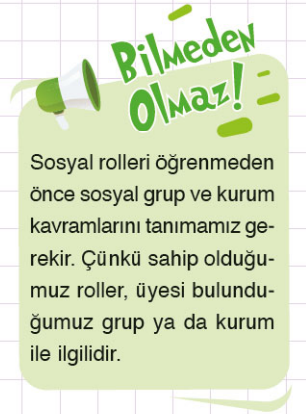
Sosyal Grup: Belli bir amaç çerçevesinde, belli kurallara göre toplanmış, karşılıklı sosyal ilişkide bulunan ve en az iki kişiden oluşan insan topluluğuna sosyal grup denir.

- Grup üyelerinin ortak bir amaca sahip olması gerekir.
- İki veya daha fazla kişiden oluşması gerekir.
- Grup üyeleri arasında iş birliği ve iş bölümü vardır.
- Grup üyeleri arasında rol dağılımı vardır.

Kurum: Sosyal hayat içerisinde birbirleriyle ilişki ve etkileşim hâlinde bir arada yaşayan bireylerin toplum içinde nasıl davranmaları gerektiğini ve bu davranışların kurallarını belirleyen, toplumun ihtiyaçlarından doğmuş örgütlere kurum adı verilir.

- Kurumlar genellikle devlet tarafından oluşturulur. Ancak sivil kurumlar da vardır.
- Aile, okul, belediye ve hastane sosyal kurumlara örnek olarak gösterilebilir.

Sosyal rolleri öğrenmeden önce sosyal grup ve kurum kavramlarını tanımamız gerekir. Çünkü sahip olduğumuz roller, üyesi bulunduğumuz grup ya da kurum ile ilgilidir.

Nedir?

Sürekli Roller: Bireyin dünyaya geldiği andan itibaren sahip olduğu, kendi istekleri ve etkisi dışında edinmediği rollerdir.

Nedir?

Geçici Roller: Bireylerin kendi istek ve yetenekleri doğrultusunda edindiği ve yine bireyin tercihi doğrultusunda değişebilecek rollerdir.

Bilmeden Olmaz!

Sahip olunan roller zaman içerisinde, bireyin içinde bulunduğu grubun değişmesine bağlı olarak değişebilir.

Değişen Rollerim

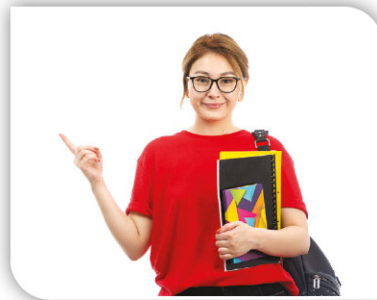
Sosyal Rol: Bireyin üyesi olduğu sosyal grup içerisinde yerine getirmesi gereken göreve sosyal rol denir.

- Bireyin bulunduğu gruba göre, sahip olduğu rol değişir.
- Birey aynı grup içerisinde farklı rollere de sahip olabilir.
- Rollerden bazıları sürekliyken bazıları geçici olabilir.
- Bireylerin üstlenmiş olduğu roller onların birtakım haklara sahip olmasını sağlarken birtakım sorumlulukları da beraberinde getirir.
- Bazı roller doğuştan elde edilirken bazı roller sonradan kazanılır.

Sosyal Rollerin Zaman İçindeki Değişimi:

İnsanın sahip olduğu roller zaman içinde bilgi birikiminin ve tecrübelerinin artmasına ve içinde bulunduğu grubun farklılaşmasına bağlı olarak değişir.

Eğitim fakültesindeyken sosyal rolü öğrenci olan bir birey, üniversiteyi bitirdikten sonra artık öğretmendir ve sosyal rolü değişmiştir.

ETKİNLİK 1

Aşağıda verilen sorumlulukları, ait oldukları rollerle eşleştiriniz.

Rol	Sorumluluk
1 Öğrenci	a. Antrenmanlara zamanında katılmak.
2 Sporcu	b. Çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak.
3 Polis	c. Ödevlerini zamanında yapmak.
4 Baba	d. Kardeşi ile ilgilenerek ailesine yardımcı olmak.
5 Ağabey	e. Şehrin güvenliğini sağlamak.

ETKİNLİK 2

Mustafa 6. sınıf öğrencisidir. Doktor olan annesi, okul müdürü olan babası, dedesi ve küçük kardeşi ile birlikte yaşamaktadır. Buna göre aşağıda verilen rollerden hangileri Mustafa'ya ait olabilir?

1. Doktor

2. Ağabey

3. Öğrenci

4. Müdür

5. Baba

6. Torun

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

sürekli

geçici

sorumluluk

değişir

sosyal rol

1

Sosyal hayatta üyesi olduğumuz gruplarda yerine getirmemiz gereken görevlere denir.

2

Üstlendiğimiz role uygun olarak yerine getirmemiz gereken davranışlar olarak adlandırılır.

3

İnsanların bilgi ve becerileri arttıkça sahip olduğu roller

4

Anne, baba, evlat, abi, torun gibi roller rollere örnek olarak gösterilebilir.

5

Okulun Zekâ Oyunları Takımında oyuncu olmak rollerdendir.

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

1

Bireyler buldukları grup içerisinde sadece bir role sahip olabilir.

D

Y

2

Bireylerin sahip olduğu bütün roller geçicidir.

3

Yaşam döngüsü içinde bireyin sahip olduğu roller de değişime uğrar.

4

Bireyler sosyal hayatta birçok grup ve kurum içerisinde yer alabilir.

5

Roller zaman ilerledikçe bireyin bilgi birikiminin ve tecrübelerinin artmasına bağlı olarak değişebilir.

1. Ali Bey evli ve iki çocuk babası bir öğretmendir. Okulda öğrencilerine ders anlatır, onların gelişimlerini takip eder. Evde eşi ile aralarında iş bölümü yaparlar ve ev işlerini birlikte yürütürler. Eşine sevgi ve saygı gösterir. Çocuklarıyla ilgilenir, onların ödevlerine yardımcı olur ve onlarla oyun oynar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ali Bey için söylenemez?

- A) Ali Bey öğretmen aynı zamanda eş ve babadır.
B) Sosyal rollerinin gerektirdiği davranışları yerine getirmektedir.
C) Okulda öğrencileriyle, evde ise eşi ve çocuklarıyla ilgilenmektedir.
D) Zaman geçse de Ali Bey'in sosyal rolleri hep aynı kalacaktır.

2.

Sınıfta öğrenciyken aynı zamanda sınıf başkanı ve okulun masa tenisi kulübünde sporcuyum.

Ahmet

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ahmet için söylenebilir?

- A) Sosyal rolleri zaman içinde değişmiştir.
B) Bulunduğu gruplar içinde farklı rolleri vardır.
C) Öğrenci olmak onun sürekli rolüdür.
D) Öğrenci, sınıf başkanı ve sporcu olmaktan başka rolü yoktur.

3. Bireyin sosyal hayat içinde üstlendiği bazı rolleri elde edebilmesi için mücadele etmesi gerekir. Bu rollere sahip olmak için gerekli olan yeterlilikleri kazanmak adına eğitim alır ya da yeteneklerini geliştirir. Bu roller, sonradan kazanılan rollerdir.

Buna göre aşağıda verilerden hangisi sonradan kazanılan rollerden değildir?

- A) Pilot
B) Mühendis
C) Öğretmen
D) Evlat

Bilmedey
Olmaz!

Birey, sahip olduğu sosyal rollerden beklenen davranışları yerine getirmelidir.

Bilmedey
Olmaz!

Bireyler farklı gruplar içinde bulunabilir. Bireyler buldukları gruplar içinde farklı roller üstlenebilir.

Bilmedey Olmaz!

Bireyin sahip olduğu roller zamanla bilgi birikiminin ve tecrübelerinin artmasına bağlı olarak değişebilir. Bireyin bulunduğu sosyal grubun değişmesi de sosyal rolünün değişmesine neden olur.

4. Yaşımız ilerledikçe bazı rollerimiz değişirse de bilgi birikimimizin artması ve birçok konuda kazanmış olduğumuz tecrübeler nedeniyle sorumluluklarımız değişir. Aile içinde her zaman anne ve babamızın evladız. Bu rolümüz hayat boyu devam eder ancak rolümüzün sorumlulukları yaşımız ilerledikçe değişir.

Buna göre aşağıdaki kişilerden hangisinin rolünün sorumluluğu zaman içerisinde değişmiştir?

A)

Barbaros

Odamın düzenini sağlıyorum. Ev işlerinde anneme yardımcı oluyorum.

B)

Ayyüce

Sınıf başkanı olduğum için öğretmen gelmeden önce yoklamayı alıyorum.

C)

Serhat

Evimizin su faturasını fatura ödeme noktasına yatırabiliyorum.

D)

Tanya

Futbol takımının antrenmanlarına zamanında katılıyorum.

5. Eğitim öğretim hayatımızı tamamladıktan sonra meslek grupları içinde yer alan bireyler oluruz. İçinde yaşadığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmemiz, mesleki rolümüzü yerine getirdiğimizi gösterir.

Buna göre aşağıdaki mesleki rol ve o rolden beklenen davranış eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

	Mesleki Rol	Beklenen Davranış
A)	Öğretmen	Eğitim öğretim faaliyetleri gerçekleştirmek
B)	Şoför	Yolculuk yapmak
C)	Doktor	Hastaları muayene etmek
D)	Çiftçi	Tarım ürünleri yetiştirmek

6. Bireyler doğar büyür ve gelişirler. Bu süreçte buldukları grup ve kurumlarda çeşitli roller üstlenirler. Zamanla bireylerin eğitim durumlarına ve tecrübelerine bağlı olarak sahip oldukları sosyal roller de değişime uğrar.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma örnek olarak gösterilemez?

- A) Hatice öğretmenin emekli olduktan sonra hediyelik eşya dükkânı açması.
 B) Kevser Hanım'ın nakış kursunu tamamlayıp terzi olması.
 C) Mustafa'nın üniversiteyi bitirdikten sonra muhasebeci olması.
 D) Kemal Bey'in işçi olduğu şirkette yönetici olması.

YANITLAR

1 (A) (B) (C) (D)
 2 (A) (B) (C) (D)
 3 (A) (B) (C) (D)
 4 (A) (B) (C) (D)
 5 (A) (B) (C) (D)
 6 (A) (B) (C) (D)
 7 (A) (B) (C) (D)
 8 (A) (B) (C) (D)
 9 (A) (B) (C) (D)
 10 (A) (B) (C) (D)

Kültür, bir topluma ait olan, geçmişten günümüze zenginleşerek ulaşmış, toplumun kendine özgü sanatı, inançları, örf ve âdetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan ve bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan yaşayış tarzıdır.

- Kültür toplumu bir arada tutar. Toplumun fertlerini ortak değerler çatısı altında toplar.
- Kültür toplumsal birlik ve beraberliğin devam etmesini sağlayan önemli bir unsurdur.
- Kültür öğrenilir ve öğretilir. Kültürü aktarma aracı dildir. Kültür unsurları sözlü veya yazılı yolla sonraki nesillere aktarılır.
- Kültür tarihseldir. Geçmişten günümüze süregelmektedir ve yarınlarda da var olmaya devam edecektir.
- Kültür zaman içerisinde meydana gelen teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Toplamların kültürel değişim hızı birbirinden farklıdır.

Millî Kültür

Bir milletin kimliği olma özelliği taşıyan, diğer milletlerle arasındaki farkı ortaya koyan o millete ait maddî ve manevî değerlerin uyumlu bir bütünüdür. Bir toplumu millet yapan ve onun bütünlüğünü sağlayan, tarih boyunca meydana getirilmiş değerler millî kültürdür.

Kültürümüzü Oluşturan Ögeler

DİN

Türk toplumunun sahip olduğu kültür mirasına baktığımızda, İslam dininin etkisi yoğun şekilde görülmektedir. Âdetlerimizde, gelenek ve göreneklerimizde, dilimize yerleşen kelimelerde, giyim şeklimizde, aile içi ilişkilerimizde ve toplumsal ilişkilerimizde İslam dininin etkisi vardır. Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı, kandil geceleri, selamlaşma ve akraba ziyaretleri İslam dininin emirleri çerçevesinde gelişen ve toplumsal hayatımızda yer edinen kültürel değerlerimizdendir.

Bilmedey Olmaz!

Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır.

Nedir?

Maddî kültür: Toplumsal gelişme süreci içinde insan emeğinin ürettiği araç ve gereçlerdir.

Nedir?

Manevî kültür: İnsanların kurduğu sosyal ilişkiler sonucunda ortaya çıkmış yazılı ve yazısız kurallardır.

Bilmedey Olmaz!

Kültürümüzü Oluşturan Ögeler

DİN

DİL

TARİH

MİMARİ

SANAT

GELENEK VE GÖRENEKLER

Bilmeden Olmaz!

Dil, geçmişten günümüze bir kültür taşıyıcısıdır. Dil aynı zamanda geçmiş ile gelecek arasında bir köprü görevi de üstlenmiştir.

Bilmeden Olmaz!

Bir sanat eseri, o kültürün özelliklerini kuşaklar boyunca taşır. Sanat eseri kültürün devamlılığını sağlayan en önemli etmenlerden biridir.

DİL

Duygu, düşünce ve hayallerimizi dil sayesinde başka kişilere aktarırız. Ana dilimiz Türkçe, köklü dünya dillerinden biridir. Türklerin tarih sahnesine çıktığı Orta Asya'dan günümüze kadar birçok coğrafyada Türkçe konuşulmuştur. Tarih boyunca Türkler birçok milletle ve kültürle etkileşim kurmuş ve bu etkileşimler neticesinde dilimize yeni kelimeler girmiştir. Bu durum dilimizin gelişmesini sağlamıştır.

TARİH

Her kültür ve kültür ögesi toplumların tarihsel gelişim süreçlerinde meydana gelmiştir. Tarihten bağımsız bir milletten söz edilemeyeceği gibi tarihten bağımsız bir kültürden de söz edilemez. Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretmek onların kendi milletini tanımasını, böylece millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar. Bugünkü kültürel değerlerimiz geçmişteki kültürel değerlerden etkilenerek şekillenmiştir.

GELENEK VE GÖRENEKLER

Bir toplumda, eski zamanlardan bugüne dek kuşaktan kuşağa aktarılagelmiş ve yaptırım gücü olan kültürel uygulamalara gelenek adı verilir. Görenek ise bu kültürel alışkanlıkların önceki nesilde uygulandığı şekilde sürdürülmesidir. Gelenek ve göreneklerimiz Türk milletine ait maddi ve manevi değerlerden oluşur. Sünnet düğünleri, kına geceleri, asker uğurlama, el öpme gelenek ve göreneklerimize örnek olarak gösterilebilir.

SANAT

Herhangi bir sanat eserini incelediğimizde o sanat eserinin, içinde bulunduğu kültürün, zamanın ve çevrenin izlerini taşıdığını görürüz. Sanat eseri içinde doğduğu toplumun duygularını, tarihini ve değerlerini farklı şekillerde ifade eder. Toplumun hisleri bir yerde ebru olarak başka bir yerde ise çini, tezhip, hat ve minyatür olarak karşımıza çıkabilir.

MİMARİ

Mimari bir millete ait yapıların tamamını kapsayan bir terimdir. Kültürün maddi unsurlarındandır. Milletin ortak değerlerinin ve inançların o topluma ait yapılara yansması mimari kültürü oluşturur. Türklerin yardımsever olması çeşme, köprü, han hamam gibi mimari eserlerin ve İslam dinini benimsemiş olması cami, minare, medrese, külliye gibi mimari eserlerin gelişmesini sağlamıştır.

ETKİNLİK 5

Aşağıda verilen görselleri ait olduğu kültür öğeleri grubu ile eşleştiriniz.

1. Sanat

2. Gelenek

3. Mimari

4. Tarih

5. Din

1	2	3	4	5

ETKİNLİK 6

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

kuşaktan kuşağa

kültür

Düğün

sanat

toplumsal birlikteliğin

- 1 Toplumun duygu, düşünce, dil, sanat, gelenek ve göreneklerinin tümüne denir.
- 2 Kültürü oluşturan maddi ve manevi unsurlar aktarılır.
- 3 Kültürel yapıya göre oluşturulan şehirler sağlanmasında önemlidir.
- 4 merasimlerimiz dost ve akrabaların bir araya toplanmasını sağlar.
- 5 Çini, ebru, hat, tezhip ve minyatür; kültürü oluşturan öğelerden ile ilgilidir.

ETKİNLİK 7

Aşağıdaki ifadelerin doğru olanları için "D", yanlış olanları için "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

		D	Y
1	Ramazan ve Kurban Bayramlarının kutlanması, millî birlik ve beraberliğimiz için önemlidir.	☐	☐
2	Dil, kültür öğelerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlar.	☐	☐
3	Kültürün, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında ve millet olma şuuruna ermemizde önemli bir katkısı yoktur.	☐	☐
4	Doğruluk, merhamet, yardımseverlik gibi değerleri kazanmamızda dinimizin önemli bir yeri vardır.	☐	☐
5	Edebiyat, resim, müzik, gibi kavramlar kültür öğelerinden mimari ile ilgilidir.	☐	☐

1.

Her toplumda olduğu gibi Müslüman Türk toplumunda da inançlar, kültürü ve yaşama biçimini etkilemiştir. Müslüman toplulukların örf, âdet, edebiyat, sanat ve ahlâk anlayışlarında dinî kültürün etkisi görülür. Burada daha çok, dinî inançların yani İslâm dininin etkisi görülmektedir. Bizim kültürümüzün oluşmasında ve ahlâk anlayışının gelişmesinde, büyük ölçüde toplumun benimsediği dinin belirleyici ve kültürü şekillendirici rolü bulunmaktadır.

Buna göre;

- I. Cami mimarisinin güzel örneklerinin Türkler tarafından verilmesi
- II. Geleneksel Türk sanatları içerisinde hat ve tezhip sanatının gelişmesi
- III. Kandil gecelerinin kutlanması

durumlarından hangileri dinin kültürümüzü şekillendirmesiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III D) I, II ve III

2.

Bir gelenek olan yaylacılık, geçimlerini hayvancılıkla sağlayan toplulukların yılın belirli dönemlerinde, hayvanlarına taze ot temin etmek amacıyla, buldukları yerden yükseltisi daha fazla olan bir yere yerleşmeleridir. Geçmişten günümüze değişim ve süreklilik gösteren yaylacılık, zamanla hayvancılıktan çok tatil dinlenme ve eğlenme amacıyla yapılmaya başlanmıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Kültürel unsurlar zaman içerisinde değişerek farklı anlamlar kazanabilir.
- B) Kültürel öğeler tarihseldir, kuşaktan kuşağa aktarılabilir.
- C) Kültür bir zamandan başka bir zamana dil yoluyla aktarılır.
- D) Toplumun birlik ve beraberliğinin devam etmesi kültürün yaşatılmasına bağlıdır.

3.

Türk toplumunda ahlak, gelenek-görenek ve ortaklaşa belirlenmiş davranışların, yaşama biçimlerinin, toplumsal kuralların tümüne töre denilmektedir. Başka bir ifadeyle töre yazılı olmayan hukuk kurallarıdır.

Buna göre töre ile ilgili;

- I. Toplumsal düzeni sağlama işlevine sahiptir.
- II. Her ülkenin kendine göre bir töresi vardır.
- III. Töre insanların yaşama biçimleri üzerinde etkilidir.

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

4.

Verilen afişlere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Toplumumuzun sahip olduğu ortak kültür mirasında dilin önemli bir yeri vardır.
- B) Dil sanattan sonra kültürün en önemli unsurlarından biridir.
- C) Türkçemizin yanlış ve bozuk kullanılması dilimize zarar vermektedir.
- D) Son dönemde yabancı kelimelerin dilimize girmesi, dilimizi yozlaştırmaktadır.

5.

İznik Çinisi

Selimiye Camii

Osmanlı Ordusu

Ebru

Görseller ile kültürü oluşturan öğeler eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi açıkta kalır?

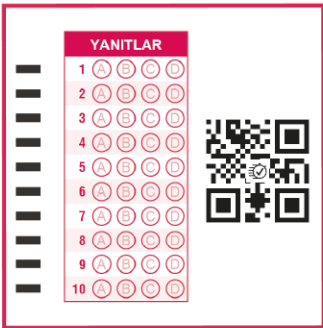
- A) Mimari
- B) Sanat
- C) Dil
- D) Tarih

6.

Dünyürlük, kız evine gidilerek Allah'ın emri peygamberin kavli ile kızın babasından istenmesine denir. Söz kesme, kızın istenmesinden sonra gençlerin ve ailelerinin anlaşmasıyla evlilik kararının alınmasını temsilen yüzük takılmasıdır. Nişan, kız ve erkek tarafı arasında kesilen sözün yakın çevreye duyurulması amacıyla yapılan törene denir.

Bu metinde aşağıdaki kültür unsurlarından hangisi vurgulanmıştır?

- A) Din
- B) Tarih
- C) Dil
- D) Örf ve âdetler

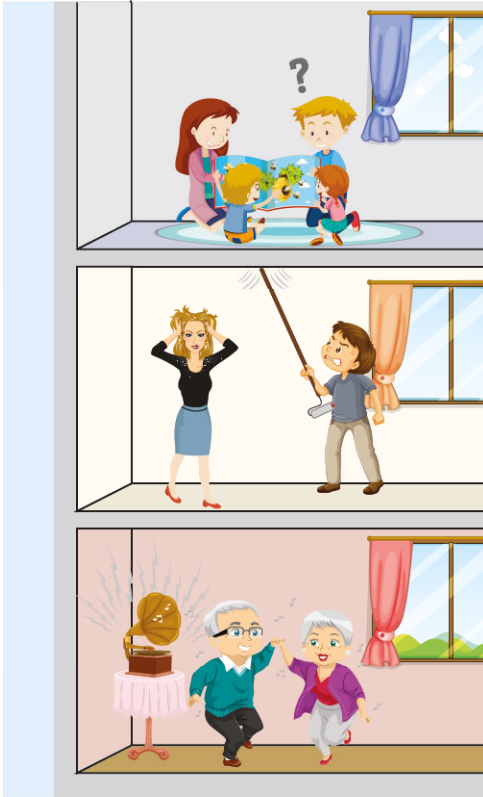
İnsan, sosyal bir varlık olması sebebiyle, yaşamının her anında toplum ile sürekli etkileşim içerisinde. İnsanın günlük hayattaki bu ilişkileri sırasında çevresindeki kişiler hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması ön yargıya neden olmaktadır. Ön yargı, insanlar arasında olumlu ya da olumsuz kalıp yargılara dönüşmektedir.

Ön Yargı: Bir kimseye, herhangi bir durum ya da nesneye karşı belirli şartlara veya önceden edinilmiş bilgilere dayanarak geliştirilmiş olumlu veya olumsuz yargıdır. Ön yargılar için tecrübelerden kaynaklanan peşin hükümler de denilebilir. Ön yargı, insanın başkalarına karşı davranışları ve başkalarıyla nasıl etkileşimde bulunacağı üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Ön yargıların ortak özellikleri arasında olumsuz duygular, basmakalıp inançlar ve bir grubun üyelerine karşı ayrımcılık yapma eğilimi bulunmaktadır.

Geniş Açıdan Bakalım

Sizce görselde anlatılmak istenen düşünce ne olabilir?

Ön Yargıya Sebep Olan Davranışlar:

- Farklılıklara saygılı olmamak
- Empati kurmamak
- Karşımızdaki kişiyi yeterince tanımamak

Ön Yargının Sonuçları:

- Toplumda ayrışma ve toplumsal çatışma yaşanır.
- Arkadaşlık ilişkilerinde bozulma meydana gelir.
- Ön yargı insanların ilişkilerini başlamadan bitirir.
- Ön yargılı olmak başkalarını yanlış tanımamıza sebep olur.
- Ön yargı hayatımızın birçok noktasında bizi olumsuz etkiler.

Kalıp Yargı: Aynı özelliklerin, grubun bütün üyelerine genellenmesi, bir grubun bütün üyelerinden benzer davranışların beklenmesidir. Kalıp yargılar insanların ve toplumların birbirini doğru tanımalarını engeller. Toplumlar arasında büyük iletişim sorunları yaşanmasına yol açabilir ve toplumları birbirinden uzaklaştırabilir. Bütün Almanlar sarışın olur, gözlüklü kişiler zeki olur, erkekler yemek yapamaz gibi düşünceler kalıp yargılara örnek olarak gösterilebilir.

Bilmedey Olmaz!

Farklılıklara saygıyı geliştirmenin yolu toplumsal empatinin geliştirilmesi ve kültürel etkinliklerin artırılmasından geçer. Farklılıklara saygının önündeki en büyük engel ise ön yargıdır. Ön yargılardan arınmış bir toplumda hoşgörü ortamı oluşur.

Ayrımcılık: Bir kişiye ya da gruba, belli özelliklerinden dolayı ön yargılı davranmaktır.

ÖN YARGI ÇEŞİTLERİ

Cinsiyete Yönelik Ön Yargılar

Fiziksel Ön Yargılar

Sosyoekonomik Ön Yargılar

Etnik Kökenlere Yönelik Ön Yargılar

ÖN YARGI ÇEŞİTLERİ

Medir?

Saygı: Birlikte yaşadığımız insanlara karşı dikkatli, ölçülü ve özenli davranmaya neden olan sevgi duygusudur.

Medir?

Empati: Bir başkasının içinde bulunduğu durum veya davranışların onda oluşturduğu duygu ve düşünceleri anlayabilmek amacıyla kendimizi onun yerine koyarak düşünmektir.

Medir?

Hoşgörü: Sosyal hayat içindeki farklılıkları anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumudur.

1

Cinsiyete Yönelik Ön Yargılar

Cinsiyet ayrımcılığı, bireyin insan haklarından tümüyle yararlanmasını engelleyen, sahip olduğu cinsiyete bağlı olarak ayrımcılığa, dışlanmaya ya da kısıtlamaya maruz kalmasıdır. Örneğin toplum içerisinde kalıplaşmış olan, "kadınların şoför olmayacağı ya da erkeklerin kreş öğretmenliği yapmakta zorlanacağı" düşünceleri cinsiyete yönelik ön yargılardır.

Fiziksel Ön Yargılar

Bireylerin sahip olduğu boy, kilo, ten rengi gibi fiziksel özelliklerinden kaynaklanan peşin hükümlü düşünceler fiziksel ön yargılar olarak bilinir. Örneğin kısa boylu birinin güzel basketbol oynayacağı düşüncesi fiziksel özelliklere yönelik bir ön yargıdır.

2

3

Sosyoekonomik Ön Yargılar

Bireylerin meslekleriyle, ekonomik düzeyleriyle ya da ekonomik düzeylerini yansıtan kılık, kıyafet ve yaşam biçimleriyle ve bireylerin sosyal hayat içerisinde sahip olduğu rollerle ilgili olan ön yargılardır. Örneğin bir bireyin yemek yemek için gittiği lüks restoranın kapısından, kıyafetleri eski ve yırtık olduğu için geri çevrilmesi sosyoekonomik bir ön yargıdır. Çünkü bireyin kıyafetlerinin eski olması, yediği yemeğin parasını ödeyemeyecek olduğunu göstermez.

Etnik Kökene Yönelik Ön Yargılar

Farklı ırk, renk, soy veya etnik kökene sahip insanların siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel alanlardaki temel hak ve özgürlüklerini tanımamaya veya zayıflatmaya yönelik yapılan her türlü ayırım, dışlama ve kısıtlamadır.

4

ETKİNLİK 8

Verilen cümlelerin hangi ön yargı çeşidiyle ilgili olduğunu kutucuklara yazınız.

1.

Üzerindeki eski cekete ve ayakkabılarına bakılırsa Hakan'ın cebinde beş kuruş para yoktur.

A- Etnik Kökene Yönelik Ön Yargılar

2.

Merve'nin boyu çok kısa, bu şartlarda basketbol takımı seçmelerini kazanabileceğine hiç ihtimal vermiyorum.

B- Cinsiyete Yönelik Ön Yargılar

3.

İçinizde araba kullanmayı bilen başka biri varsa arabayı o sürebilir mi? Çünkü ben bir kadının kullandığı arabaya asla binmem.

C- Sosyoekonomik Ön Yargılar

4.

O bir Çinli. Muhtemelen yemek yapma konusunda hiç yeteneği yoktur.

D- Fiziksel Ön Yargılar

Ön yargı: Herhangi bir kişi hakkında kısa yoldan bilgi edinmeyi sağlayan, toplumda sorgulanmadan hızlı biçimde yayılan, olumlu veya olumsuz nitelendirmelerdir.

ETKİNLİK 9

Aşağıdaki ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

1

İnsanlar arasındaki iletişim ve duygusal bağ güçlendirildiği takdirde ön yargılar azalacaktır.

D

Y

2

Ön yargılar insanların birbirleriyle yakınlık kurmasına neden olur.

3

Bireylerin ekonomik koşulları göz önünde bulundurularak sahip olunan ön yargılar fiziksel ön yargılardır.

4

Ön yargı hayatımızın birçok noktasında bizi olumsuz etkiler.

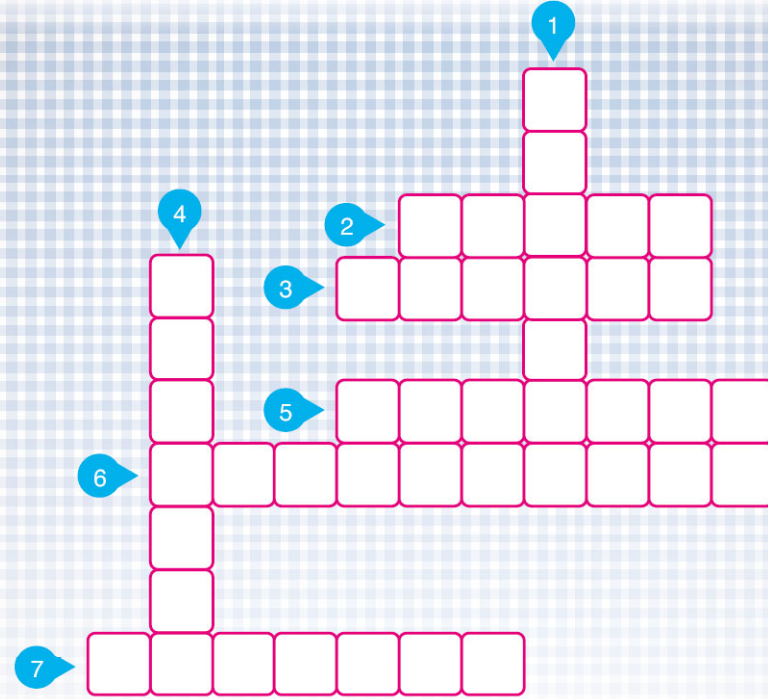
5

Ön yargılı olmak kişinin kendisinin olduğu kadar karşıdaki kişinin de zor duruma düşmesine neden olur.

ETKİNLİK 10

Aşağıda açıklamaları verilen kavramları uygun kutucuklara yazarak bulmacayı doldurunuz.

SOLDAN SAĞA

2. Sosyal hayat içerisindeki ilişkilerde etrafımızdakilere karşı dikkatli, ölçülü ve özenli davranma
3. Kişinin herhangi bir kişi hakkında karar vermeden önce kendisini onun şartlarında düşünmesi
5. Sosyal hayat içerisindeki farklılıkları anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu
6. Ön yargıların davranışa dönüşmesi sonucu meydana gelen uzaklaşma durumu
7. Yasalar karşısında ve siyasal, toplumsal haklar bakımından yurttaşlar arasında hiçbir ayırım bulunmaması durumu

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bir kimse veya bir olay ile ilgili belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak o kişi veya olayla ilgili olumlu ya da olumsuz karar verme
4. Bireylerin sosyal ilişkilerde birbirlerinden beklediği karşılıklı hoşgörü

1.

“Bir hafta sonu, oturduğum apartmanın bulunduğu sokakta arabamı yıkıyordum. Arabamı yıkarken üzerimin kirleneceğini düşünerek artık kullanmadığım eskimiş kıyafetlerimden giymeyi tercih ederim. Tam arabamın camlarını sildiğim sırada, yan apartmandan çıkan bir bey kapının önünde cüzdanını yere düşürdü. Bir yere yetişmeye çalışıyor olacak ki hızlı adımlarla arabasına bindi. Cüzdanı yerden alıp ona vermek için arabaya doğru koştum. Ona elimle camı açmasını işaret ettim ancak beni görmezden geldi. Tekrar camı açmasını söylediğimde eliyle oradan uzaklaşmamı istediğini belirten bir işaretle cevap verdi. Durumu anlamakta gecikmedim. Beni, elimde cam temizleme bezi ile gördüğü için arabasının camını silmek istediğimi düşünmüş ve camı açmamıştı. Daha sonra ona cüzdanını gösterdiğimde durumu fark etti.”

Bu olayda yer alan “cüzdanını yere düşüren kişi” ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sosyal ilişkilerinde empati kurmayı tercih eden biridir.
- B) Ön yargılarıyla hareket eden biridir.
- C) Çevresindeki insanlara karşı hoşgörü göstermektedir.
- D) Kendisiyle iletişim kurmak isteyen kişileri saygıyla dinlemektedir.

2. Bir kimse ya da bir şey ile ilgili belirli bir olaya, duruma ya da ön görmeye dayanan, önceden edinilmiş olumlu ya da olumsuz yargılara ön yargı denir. Ön yargı, bir kişi ya da olaya ilişkin yeterli bir bilgi edinmeden, önceden, peşin bir karara varmış olma durumudur.

Buna göre;

- I. Bu sene şampiyon olacağımızdan kuş-kum yok.
- II. Ne kadar eğitim alırsa alsın başarılı bir öğrenci olamayacak.
- III. Buraya yazıyorum, bu sefer sınav kolay geçecek.

cümlelerinden hangileri ön yargı içermektedir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3. Toplumlar ruhsal, zihinsel ve bedensel açıdan farklı özelliklere sahip bireyleri bünyesinde barındırmaktadır. Sahip oldukları bu özellikler toplumda bu böyle bireylere karşı birtakım olumsuz düşüncelerin gelişmesine neden olmaktadır. Bu bireylerin toplumda bağımsız hareket edebilmesi için birtakım özel koşullara ve desteğe ihtiyacı vardır. Bu bireylerin Yaşamlarında ve eğitimlerinde birtakım bazı özel önlemler alınması gerekmektedir.

Buna göre özel gereksinimli bireylerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gelişimleri normalden farklıdır.
- B) Birtakım ön yargılara maruz kalabilmektedirler.
- C) Toplumdan uzaklaştırılmaları gerekir.
- D) Ön yargıyla yaklaşmak onları toplumdan soyutlar.

**Bilmedey
Olmaz!**

İnsanların fikirlerini dinlemeden onlar hakkında hüküm vermek ön yargı içeren bir davranıştır.

**Bilmedey
Olmaz!**

Her birey gibi özel gereksinimli kişiler de toplumun birer üyesidir. Toplumun bütün üyeleri birlik ve beraberlik çerçevesinde varlığını sürdürmelidir.

Bilmeden Olmaz!

Toplumdaki tüm bireylerin duygu ve düşünceleri birbirinden farklıdır. Herkesin düşüncesi kendine özgüdür. Ancak, bazı durumlar vardır ki sahip olunan düşünceler hep aynıdır. Bu gibi durumlarda "kalıplaşmış yargı" kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Deneyde öğrencilerin evleri çizerken tek katlı ve bahçeli evleri çizmeyi tercih etmeleri aşağıdakilerden hangisi ile ilişkilidir?

- A) Kalıp yargı B) Ön yargı C) Empati D) Pozitif ayrımcılık

5.

Demokratik toplum düzeninin gerekleri, hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde hem de Anayasamızda yer alan birer ölçüttür. Bu gereklerden biri de farklılıklara karşı saygılı olmaktır. Demokrasi kültürünün benimsendiği bir toplumda bu saygıyı güçlendirmenin yolu ise toplumsal empatinin geliştirilmesidir.

Buna göre;

- I. Demokratik bir toplum olmanın esası farklılıklara saygı duymaktır.
- II. Empati duygusunun geliştirilmesi toplumda karşılıklı saygıyı artırır.
- III. Kanunlar toplumsal empatiyi geliştirmeye katkıda bulunmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

6.

Halkın bir grup hakkındaki inancı ve bir grubun başka bir grup hakkındaki duygusallaşmış, tecrübeyle çok az değişmiş olan inancına kalıp yargı denir. Kalıp yargılar, toplumdaki farklı cinsiyetlere, sosyoekonomik gruplara karşı olabileceği gibi farklı etnik, dinî gruplara karşı da olabilir.

Buna göre;

- I. Kızlar futbol oynayamaz.
- II. Erkekler yemek yapamaz.
- III. Çin malları dayanıksızdır.

yargılarından hangileri kalıp yargıya örnek olur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

YANITLAR

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D

Yardımlaşma ve Dayanışma

Yardımlaşma Nedir?

Yardımlaşma, birkaç insanın ya da birçok insanın birbirine yardım etmesi veya ortak çalışmasıdır. Yardıma ihtiyacı olana destek olunmasına, **sosyal yardımlaşma** denilir. Sosyal hayat içerisinde bireylerin yalnız başına yapamayacağı ya da olanaklarının yetmediği işleri başka insanların yetenekleri ve enerjileri ile birlikte yapması yardımlaşmadır.

Yardımlaşmanın Sosyal Hayata Katkıları

- Yardımlaşma toplumsal barışa, huzura ve dayanışmaya katkı sağlar.
- Toplumda sevgi, dayanışma ve sorumluluk duyguları gelişir.
- Toplumdaki ekonomik ve sosyal dengesizlikler azalır, güven ortamı oluşur.

Dayanışma Nedir?

İnsan, doğası gereği toplumsal bir varlıktır. Yalnız yaşaması mümkün değildir. Birlikte yaşamının gereği olan dayanışma ile insanlar yardımlaşmayı, birlikte yaşamayı öğrenirler. Dayanışma bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması demektir.

Toplumsal Dayanışmanın Önemi

Toplumun kurum ve kuruluşlarıyla ortak değerler ışığında birleşmesine ve birlikte hareket etmesine toplumsal dayanışma denir. Bireylerin beraber hareket etmeleri toplumun yararına olur. Türk toplumunun toplumsal yardımlaşmaya verdiği önemin en güzel örneği Kurtuluş Savaşı'dır. Birlik ve beraberlik duygusu ile hareket eden Türk Milleti imkânsızlıklar içerisinde bir zafer çıkarmayı başarmıştır. Toplumsal dayanışmanın geliştiği toplumlarda, karşılaşılan sorunlar daha çabuk çözülür.

İstiklal Savaşı'nda Mermi Taşıyan Kadınlar – Halil Dikmen

İmece: Kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan insanların toplanıp el birliğiyle bir kişinin tarlasını sürmek, ekimini biçmek, mısırını, fındığını toplamak vb. gibi bir işi görmesi ve böylece herkesin bu türden işlerinin sırayla bitirilmesi. İmece, kültürümüzün yardımlaşma ve dayanışma için örnek alınabilecek en güzel örneğidir.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma maddi yardımlarla gerçekleştirilebileceği gibi manevi yardımlar ile de gerçekleştirilebilir. İhtiyaç sahibi birine yiyecek, giyecek ya da barınma imkânı sunmak maddi yardım iken yakınına kaybetmiş ya da bir kazaya uğramış birinin yanında onun acısını paylaşmak manevi yardımdır.

Medir?

Sivil Toplum Kuruluşu:

Halkın bir araya gelerek oluşturmuş olduğu, bir amaç doğrultusunda daha iyi yaşam koşulları hedefleyen yasal örgütlere verilen isimdir.

Medir?

Vakıf: Bir hizmet ve yarar sağlamak amacıyla kişilerin kendi arzusu doğrultusunda bağışladıkları para ve mülklerle oluşan bir kuruluşu ifade eder. Vakıflar yardımlaşma ve dayanışma amacıyla kurulur.

Bilmeden Olmaz!

Yardımlaşma ve Dayanışmanın Faydalarından Bazıları;

- Birlik ve beraberlik güçlenir.
- Kardeşlik ve dostluk duyguları gelişir.
- Toplumsal barışa katkı sağlanır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Destekleyen Kurum ve Kuruluşlar

Ülkemizde toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı artırmak için kurulmuş eğitim, sağlık, sosyal vb. alanlarda çalışma yapan birçok kuruluş vardır. Bu kuruluşlardan bazıları devlet tarafından oluşturulmuş yardım kuruluşlarıyken bazıları da sivil toplum kuruluşları tarafından oluşturulmuştur.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulusal düzeyde politika ve stratejilerin geliştirmesi amacıyla gerekli çalışmalar yapar. Engellilerin ve yaşlıların ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde toplumsal hayata katılmalarını sağlamak üzere çalışmalar yürütür. Toplumun sosyal yardım ve korumaya ihtiyaç duyan kesimlerine yönelik yardım faaliyetlerini düzenler.

Kızılay

Afetlerde veya olağan dönemlerde korumasız bireylere ve ihtiyaç sahiplerine yardım sağlamak, toplumda yardımlaşmayı geliştirmek ve kan ihtiyacını karşılamak amacıyla hizmet vermektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı

Ülkemizin ve milletimizin güvenliği için görev yapan askerlerimizden şehit olanların bakmakla yükümlü oldukları aileleri ile gazi ve engelli Mehmetçiklere sosyal ve ekonomik destek sağlamak amacıyla 17 Mayıs 1982 tarihinde kurulmuştur.

TEMA Vakfı

Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı ya da kısaca TEMA, 11 Eylül 1992 tarihinde İstanbul'da kurulmuş olan ve çevreyi korumaya yönelik çalışmalar yapan bir vakıftır.

Darülaceze

1895 yılında Sultan II. Abdülhamit Han tarafından kurulmuştur. Muhtaç insanlara hizmet veren bir hayır kurumudur. Darülacezede barınan sakinlerinin tüm giyinme, barınma, gıda, sağlık ve bakım ihtiyaçları kurum tarafından karşılanmaktadır.

ETKİNLİK 11

Tabloda verilen özelliklerin toplumsal dayanışmayı ve yardımlaşmayı sağlayan kuruluşlardan hangisine ait olduğunu işaretleyiniz.

ÖZELLİKLER	KURULUŞLAR				
	DARÜLACEZE	KIZILAY	DARÜŞŞAFAKA	TEMA	AKUT

1

Kan Bağış Merkezleri ve mobil kan bağış araçları ile ülkemizin ihtiyacı olan kanın tamamını gönüllü ve sürekli bağışçılardan karşılamayı hedeflemektedir.

2

Sınıf ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bakıma muhtaç, kimsesiz, yaşlı ve sakat insanlarla, sokağa terk edilmiş çocukların her türlü ihtiyacını karşılayarak onlara barınma hizmeti sunmaktadır.

3

Türkiye'nin ilk arama kurtarma derneğidir, dağlarda ve diğer zorlu doğa koşullarında doğru ve etkin arama-kurtarma faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

4

Çevreci bir vakıf olarak Türkiye'yi tehdit eden çölleşme, erozyon ve toprakların verimsizleşmesine karşı toplumsal duyarlılığı arttırmayı hedeflemiştir. Doğanın, çevrenin ve ormanlık alanların korunmasının devlet politikası hâline gelmesi için mücadele vermektedir.

5

"Şefkat yuvası" anlamına gelen vakıf, günümüzde babası veya annesi hayatta olmayan ya da maddi olanakları yetersiz olan yetenekli çocukları on yaşındayken ailelerinden emanet alarak onlara uluslararası standartlarda eğitim fırsatı sunmaktadır.

ETKİNLİK 12

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

dayanışmanın

vakıf

imece

birlik ve beraberlik

Kurtuluş Savaşı'nı

1

Türk halkı büyük bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göstererek, olanaksızlıklar içerisinde kazanmıştır.

2

Kırsal yerleşim yerlerinde işlerin el birliğiyle yapılmasına dayanan geleneksel yardımlaşmaya denir.

3

Bir toplumda yardımlaşma ve dayanışma artar ise güçlenir.

4

Bir hizmet ve yarar sağlamak amacıyla kişilerin bağışladıkları para ve mülklerle oluşan yardım kuruluşlarına denir.

5

"Bir elin nesi var, iki elin sesi var." atasözü önemini vurgulamaktadır.

ETKİNLİK 13

Aşağıdaki ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

1

Sosyal yardımlaşma yalnızca maddi yollarla yapılan gıda, giyecek ve barınma ihtiyaçlarının karşılanmasıyla gerçekleşir.

D Y

2

Türkler tarih boyunca yardımlaşma ve dayanışmanın en güzel örneklerini sergilemişlerdir.

3

Eğitim olanaklarından mahrum olan öğrencilerin daha iyi şartlarda eğitim alabilmesi için faaliyet gösteren kuruluş LÖSEV'dir.

4

İslamiyet ile birlikte yardımlaşma ve dayanışma duygumuz daha da pekişmiş sadaka ve zekât gibi ibadetler hayatımıza girmiştir.

5

Komşuların birbirlerine yemek vermesi, aşure gününde aşure dağıtılması, cenaze evlerine yemek götürülmesi dayanışmaya örnektir.

1.

Türk Kızılayı'nın sosyal yardımlaşma ve dayanışma ile ilgili faaliyetleri incelendiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- Yurt içinde ve yurt dışında yardım faaliyetleri sürdürmektedir.
- Toplumun ihtiyaç duyduğu alanlarda yardım projeleri geliştirmektedir.
- Yalnızca afet bölgelerinde ilk yardım çalışmaları yapmaktadır.
- İhtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır.

2.

İslamiyet'in yerine getirmemizi istediği davranışların başında yardımlaşma ve dayanışma gelir. İslamiyeti benimseyen Türkler tarafından, "Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir." hadis-i şerifinden hareketle vakıflar oluşturulmuş, aşevleri kurulmuş, sadaka ve zekât gibi sosyal yardımlaşmayı öngören ibadetler ile, muhtaç olan insanlara yalnız olmadıkları hissettirilmiştir.

Buna göre;

- İslamiyet yardımlaşma ve dayanışmaya önem vermektedir.
- Türk-İslam kültürü içerisinde yardımlaşma ve dayanışma her zaman var olmuştur.
- Zekât ve sadaka yardımlaşma ve dayanışmayı sağlar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- Yalnız III
- I ve II
- II ve III
- I, II ve III

3.

İnsan, doğası gereği toplumsal bir varlıktır. Yalnız yaşaması mümkün değildir. Birlikte yaşamanın gereği olan dayanışma ile insanlar yardımlaşmayı ve birlikte iş yapmayı öğrenirler. Dayanışma sayesinde insanlar daha çabuk ve daha çok iş yapabilir.

Buna göre;

- Kırsal kesimde insanların imcece yoluyla ekin hasat etmesi
- Depremden etkilenenler için yiyecek toplanması
- Semt pazarlarında yiyecek ve kıyafet satılması

durumlarından hangileri yardımlaşma ve dayanışma faaliyetine örnek gösterilebilir?

- Yalnız II
- I ve II
- II ve III
- I, II ve III

Bilmeden Olmaz!

Türk toplumunda gerek İslamiyet'i kabulden önce, gerekse sonrasında yardımlaşma ve dayanışma önemli bir yer tutmaktadır. Türk Toplumunu, Müslüman olmadan önce gösterdiği toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı, İslamiyet'in kabulünden sonra da fazlasıyla göstermiştir.

4. Sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın en güzel örneklerinden birisi olan “Sadaka Taşları”, insanların onuru incinmeden yardım almasını sağlayan eski yardımlaşma sistemlerinden biri olarak bilinmekteydi. Yardıma muhtaç kimseler, sadaka taşlarında biriken bağışlardan sadece ihtiyacı kadar alır, diğer ihtiyaç sahiplerini de düşünürdü. Bu bağışlar, genellikle gece karanlığında veya kimse- nin olmadığı bir zamanda, sadakaların, bu taşın üstündeki oyuğa bırakılmasıyla gerçekleştirilirdi. İhtiyacı olduğu hâlde yardım istemekten çekinen kimseler, gecenin geç saatlerinde taşın yanına para almaya gelir ve kendisi için gerekli olan miktarı buradan temin ederdi.

Verilen bilgilere göre sadaka taşı geleneği ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bu taştan ihtiyacı kadar yardım alan kimse, kalanını kendisi gibi muhtaç olanları düşünerek bırakırdı.
- B) Sadaka taşları sadece ihtiyaç sahiplerinin daha çok olduğu şehir merkezlerinde bulunurdu.
- C) Sadaka taşı sadakayı verenle alanın birbirini görmemesini temin ederek yardım alan kimse- nin rencide olmasını engellerdi.
- D) Sadaka taşı yardım konusunda insanlar arasında bir ayrım gözetmeden, ihtiyacı olan herke- se yardım edilmesini sağlardı.

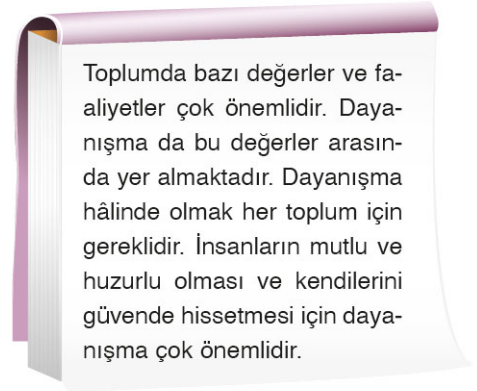
5.

Gazete haberine konu olan meslek lise- si öğrencileri için aşağıdakilerden hangi- si söylenebilir?

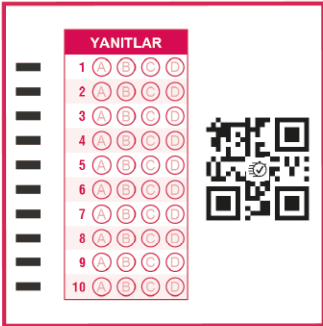
- A) Mesleki gelişimleri için çalışmaktadırlar.
- B) Okuldan sonra çalışarak para kazanmak- tadırlar.
- C) Ek gelir elde etmek için arayış içerisinde- dirler.
- D) Sosyal yardımlaşma ve dayanışmaya önem vermektelerdir.

6.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi dayalı- nışmanın önemini anlatan bir söz değıl- dir?

- A) Hayatta en büyük zevk başkasının yapamazsın dediğini yapmaktır.
- B) Herkesin yardımlaştığı yerde işler yarım kalmaz.
- C) Düşenin elinden tut ki sen de düştüğün zaman tutacak bir el bulasın.
- D) Hepimizde başkalarının dertlerine katla- nacak güç vardır.

Hak, Özgürlük ve Sorumluluk

Sosyal bir varlık olan insanın toplumsal hayat içerisindeki davranışlarını düzenleyen birtakım kurallar vardır. Demokrasi ile yönetilen toplumlarda toplumsal düzeni sağlamak adına koyulan kurallar haklar, özgürlükler ve sorumluluklar ışığında belirlenir. Haklar, özgürlükler ve sorumluluklar birbirini tamamlayan kavramlardır.

Haklarımız

Hak, bireyin dünyaya geldiği andan itibaren sahip olduğu ve üye olduğu grup içerisinde kazandığı, anayasa ile korunan çıkarlarına verilen genel adıdır. Yaşama hakkı her bir insanın doğuştan elde ettiği bir hak iken fabrikadan maaş almak, o fabrikanın işçisi rolünü üstlenen kişilere tanınan bir haktır. Haklar özgürlükleri gerçekleştirmek için bireylere tanınan yetkililerdir.

Özgürlüklerimiz

Bireyin herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmaksızın düşünebilmesi, düşündüklerini ifade edebilmesi ve kendi düşüncelerine dayanarak aldığı kararları engellenmeden ya da sınırlandırılmadan uygulayabilmesine özgürlük denir. Özgürlükler sınırsız değildir. Bir bireyin özgürlüğü başka birinin özgürlüğünü engelliyor ise o eylem özgürlük sınırlarını aşmıştır. İnsanların sahip olduğu özgürlükler beraberinde birtakım sorumlulukları da getirir.

Sorumluluklarımız

Sorumluluk bireyin sosyal hayat içerisinde, rolünün gerektirdiği görevleri yerine getirmesi, başkalarının haklarına saygı göstermesi ve kendi davranışının sonuçlarını üstlenmesidir. Bireyin sahip olduğu her rol ona birtakım sorumluluklar yükler. Örneğin birey öğrenci olarak derslere katılma, ödevlerini yapma, okul araç ve gereçlerine zarar vermeme sorumluluklarına sahipken evlat olarak anne ve babasına yardımcı olma ve odasını toplama sorumluluklarına sahiptir.

**Bilmedey
Olmaz!**

Bireyin doğuştan sahip olduğu haklar ona birtakım özgürlükler tanır. Ancak bireyin sahip olduğu özgürlükler beraberinde sorumlulukları da getirir.

Nedir?

Özgürlüklerimiz:

- Düşünce özgürlüğü
- İfade özgürlüğü
- Din ve vicdan özgürlüğü
- Yerleşme ve seyahat özgürlüğü
- Basın ve haberleşme özgürlüğü
- Bilim ve sanat özgürlüğü

Sorunlarının Çözümünü Biliyorum

Dilekçe Hakkı

Sosyal hayat içerisinde vatandaş olarak kendimizle veya kamu ile ilgili karşılaştığımız olumsuz durumların ortadan kaldırılması ve yaşadığımız problemlerin giderilmesi için ya da dilek ve şikâyetlerimizi dile getirmek amacıyla ilgili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurabilme hakkına sahibiz. Bu hakka **dilekçe hakkı** denir.

Bilmeden Olmaz!

Temel haklar;

- Vazgeçilmezdir
- Dokunulmazdır
- Devredilmezdir.

Bilmeden Olmaz!

Yaşadığımız Sorunlar Karşısında Başvuracağımız Kurumlar

- Valilik
- Kaymakamlık
- Belediye
- Tüketici Hakları Mahkemesi
- Tüketici Hakem Heyeti
- Tüketici Hakları Derneği

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA,
AYDIN

Efeler Mahallesi Fidanlık Caddesi 1130. Sokak'ta ikamet etmekteyim. Sokağımızda bulunan çöp konteynerlerinden kaynaklanan kokunun mahalle sakinlerini rahatsız etmesi sebebiyle belediye ekipleri tarafından çöp konteynerlerinin daha sık aralıklarla boşaltılmasını istiyorum.

Gereğini arz ederim.

Tarih
İmza
Adres: Ad - Soyad

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI

CİMER CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM MERKEZİ

CİMER

"Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi" (CİMER); bilişim ve iletişim teknolojileri kullanılarak hayata geçirilen bir halkla ilişkiler uygulamasıdır. Vatandaş ile devlet arasındaki iletişim kanallarını açık tutarak müracaatların her zaman ve her yerden yapılabilmesini mümkün kılmaktadır.

BAŞVURU YAP **BAŞVURU SORGULA**

[E-Devlet ile başvuru yapmak için tıklayınız. >](#)

T.C. Kimlik Numarası
Adımız Soyadımız
Amenetizin evl. öncelikli soyadı (ilk ve son Harf)
Cep telefonu numaranız

[Onay kodu gönder >](#)

Tüketici Hakları

Satın alınan herhangi bir mal veya hizmetin kusurlu çıkması durumunda, satın aldıktan sonraki ilk 15 gün içinde değiştirilmesi, iade edilmesi, ücretsiz tamir edilmesi ya da kusurun neden olduğu değer kaybının ürünün ücretinden düşürülmesi talep edilebilir. Satın alınan ürünün kusurunun satıcı tarafından giderilmemesi durumunda, ürünün satıcısını ya da firmayı şikâyet etmek için tüketici hakem heyetine başvurabilirsiniz. Tüketici hakları şikâyet hakkınızı kullanmak için, tüketici mahkemesine başvurabilirsiniz. Bulduğunuz şikâyet hakem heyeti tarafından incelenecek ve firma için gerekli kontroller gerçekleştirilecektir.

ETKİNLİK 14

Aşağıda verilen bilgilerin hak, sorumluluk ve özgürlük kavramlarından hangisiyle ilgili olduğunu işaretleyiniz.

1

Düşüncelerimizi ifade edebilmek

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

2

İstedığımız kulübe üye olmak

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

3

Kanunlara uymak

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

4

Ödevlerimizi zamanında yapmak

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

5

Derslere zamanında gelmek

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

6

Kusurlu bir ürünün değiştirilmesini istemek

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

7

İstedğimiz renkte kıyafet giymek

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

8

Okul eşyalarını korumak

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

9

Resmî kurumlara dilekçe vermek

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

10

Başkalarının haklarını çiğnemeden dilediğimiz gibi hareket etmek

Hak

Sorumluluk

Özgürlük

ETKİNLİK 15

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

hak

sorunlara

zarar

dilekçe

sorumluluk

- 1 Sorunlarımızın çözüme kavuşması için ilgili kurumlara vermek temel hakkımızdır.
- 2 Bireyin kendine ve başkalarına karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerine denir.
- 3 Anayasa'nın kişilere tanıdığı yetkilere adı verilir.
- 4 Satın alınan mal ya da hizmetten kaynaklı olarak tüketicinin uğradığı satıcı tarafından giderilmelidir.
- 5 Etkin bir vatandaş sosyal hayat içerisinde karşılaştığı çözüm üretir.

ETKİNLİK 16

Aşağıdaki ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

		D	Y
1	Herhangi bir haksızlığa uğradığımda susmam, hakkımı yasal yollar-
dan ararım.	☐	☐
2	Dilek ve şikâyetlerimizi internet ortamı üzerinden de ilgili kurumlara
iletebiliriz.	☐	☐
3	Özgürlüklerimizin sınırı yoktur, dilediğimiz her şeyi dilediğimiz her
zaman yapabiliriz.	☐	☐
4	Satın aldığımız ürünün hatalı çıkması durumunda Tüketici Hakem
Heyeti'ne başvururuz.	☐	☐
5	Haklarımızı istediğimiz zaman başka birine devredebiliriz.	☐	☐

1.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER); genel ağ üzerinde gerçekleştirilen bir halkla ilişkiler uygulamasıdır. Halk ile devlet arasındaki iletişimi pratik hâle getiren bu uygulama ile, vatandaşlar diledikleri zamanda diledikleri yerden yetkili kurumlara ulaşabilmektedir. Uygulama ile, vatandaşların kendileri ve kamuyla ilgili talep, şikâyet, ihbar, görüş, öneri ve bilgi edinme haklarına ilişkin olarak ilgili kurumlara yapacakları müracaatlara cevapların hızlı ve etkin bir şekilde verilmesi amaçlanmaktadır.

Verilen bilgilere göre CİMER ile ilgili;

- I. Türkiye'nin her yerinden istek ve şikâyetlerimizi doğrudan cumhurbaşkanlığına iletebiliriz.
- II. Bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanarak taleplerimizi dile getirebileceğimiz dilekçe uygulamasıdır.
- III. CİMER'e yalnızca kamu kuruluşları ile ilgili şikâyetler gönderilebilir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

2. Sorumluluk, bireyin içinde bulunduğu grupta rolüne göre sergilediği davranışların sonuçlarını üstlenmesidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sorumluluğa örnek gösterilebilecek bir durum değildir?

- A) Turgut'un, mahallelerine kurulan oyun parkından faydalanırken buradaki araçlara zarar vermemesi ve zarar verenleri uyarması
- B) Bir sivil toplum kuruluşuna üye olan Nalan Hanım'ın, ihtiyaç sahibi öğrencilere maddi destek sağlaması
- C) Mustafa'nın; düşüncelerini yazı, resim ve sanatsal faaliyetler ile ifade edebilmesi
- D) Sıfır Atık Projesi'ne destek olmak isteyen Ömer'in, çöplerini geri dönüşüm kutularına atması

3. Hamit, elektronik eşya satan bir mağazadan aldığı kulaklığın arızalı çıkması gerekçesiyle kulaklığı mağazaya iade etmek istedi. Ancak mağaza yetkilisi ambalajı açılmış bir ürünü geri alamayacağını bahane ederek Hamit'in sorununun çözümüne yardımcı olmadı.

Bu durum üzerine Hamit aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

- A) Bir daha bu mağazadan alışveriş yapmamalıdır.
- B) Satın aldığı ürünü başka bir tamircide tamir ettirmelidir.
- C) Kendisine başka bir mağazadan yeni bir kulaklık almalıdır.
- D) Tüketici Hakem Heyetine şikâyetinde bulunmalıdır.

**Bilmedey
Olmaz!**

Özgürlük ve sorumluluk birbirinden farklı kavramlardır. Özgürlük herhangi bir koşulda sınırlanmama; zorlamaya, kısıtlamaya bağlı olmaksızın düşünme ve davranma durumuyken sorumluluk, kişinin kendi davranışlarının sonuçlarından mesul olmasıdır.

Bilmeden Olmaz!

Bir soruna çözüm üretirken, kendi çıkarlarımızı değil hukukun belirlediği kuralları göz önünde bulundurmamız gerekir.

4.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA,
KONYA

Konya'da yaşayan bir öğretmenim. Okula giderken bisiklet yolunu kullanıyorum. Ancak bisiklet yolu üzerine arabaların park edilmesi bisiklet kullanmayı zorlaştırmaktadır. Bu konuyla ilgili gerekli tedbirlerin alınması hususunda gereğinin yapılmasını arz ederim.

26.12.2020

Adres:

İmza
Bilgehan Çetin

Dilekçeyi yazan birey ile ilgili olarak,

- I. Etkin vatandaşlık örneği göstermektedir.
- II. Haklarını ararken yasal yollara başvurmaktadır.
- III. Karşılaştığı sorunlara karşı duyarsız davranmaktadır.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) II ve III

5. İnsanlar toplumsal hayat içerisinde birçok sorunla karşılaşır. Etkin vatandaşlar karşılaştıkları sorunlara hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde çözüm üretir.

Buna göre,

I.	Trafikte hız sınırını aşan bir sürücünün plakasını trafik polisine bildirmek
II.	Bankamatik sırasında öne geçmeye çalışan birini uyarmak
III.	Aracını engelli park alanına park etmek

davranışlarından hangileri etkin bir vatandaşın gerçekleştireceği davranışlardır?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

6. Sosyal hayat içerisinde bazı sorunlarla karşı karşıya kalabiliriz. Toplumsal düzenin devam etmesi, vatandaşların huzur ve refah içerisinde yaşaması için bu problemlere demokratik çözümler bulmak gerekir.

Buna göre bir birey olarak sorunlarımıza çözüm üretirken,

I.	Başkalarının haklarına saygılı olma
II.	Kendi çıkarlarımızı ön planda tutma
III.	Özgürlüklerimizin kısıtlanmasına engel olma

amaçlarından hangilerine yönelik hareket etmeliyiz?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III

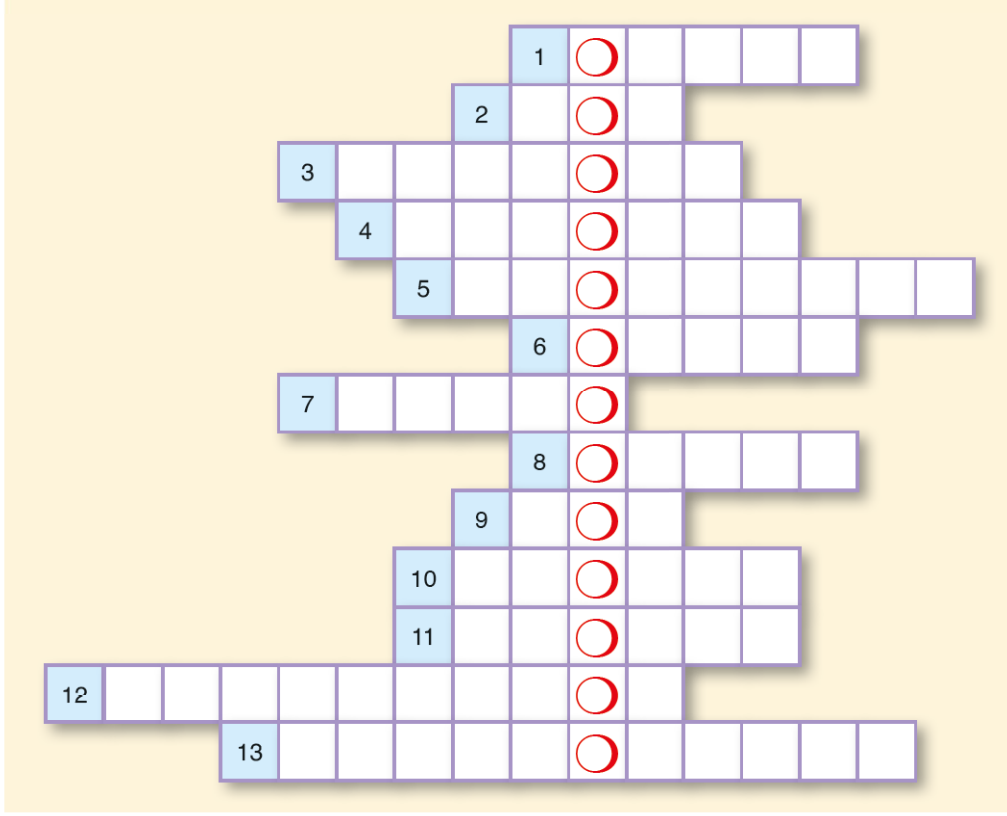
YANITLAR

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D

ETKİNLİK 17

Aşağıda verilen soruları cevaplandırarak şifreli sözcükleri bulunuz.

SOLDAN SAĞA

1. Toplum içerisinde yaşayan her bir fert
2. İnsanların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlayan unsur
3. Yeterli bilgi edinmeden verilen peşin yargı
4. Geçmişten günümüze varlığını devam ettiren toplumsal değerler
5. Bir toplumu oluşturan bireylerin her konuda birbirlerine destek olmaları
6. Toplumsal bir hizmetin gelecekte de yapılması için bırakılan mülk ya da bu hizmeti devam ettiren kurum
7. Kırsal yerleşim yerlerinde gerçekleştirilen geleneksel dayanışma usulü
8. Bir milletin geçmişini konu alan kültürel unsur
9. Sosyal grup içerisinde bireye düşen görev
10. Bir arada yaşayan bireylerin oluşturduğu insanlar topluluğu
11. Toplumsal değerlerin tümünü kapsayan unsur
12. Kişilerin davranışlarını değerlendirerek sonuçlarını üstlenmesi
13. İnsanların birbirine yardım etmesi ve ortak çalışması

ŞİFRE

ETKİNLİK 18

Aşağıda verilen soruyu çözünüz. Cevabınız olan şıkka ait kutucuktaki bilginin doğru olduğunu düşünüyorsanız “D” harfinin bulunduğu yolu, yanlış olduğunu düşünüyorsanız “Y” harfinin bulunduğu yolu izleyiniz. Kaç numaralı çıkışa ulaştınız?

Bireyin gelişmesinde ve toplumsal birlikteliğin oluşmasında tarih, dil, din, örf, adet ve gelenek gibi öğeler etkilidir. Bu öğelerin bir araya gelmesi kültürü oluşturur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kültürün özelliklerinden biri değildir?

- A) Kuşaktan kuşağa aktarılır.
- B) Gelenek ve göreneklerden ibarettir.
- C) Millî birlik ve beraberliğe katkı sağlar.
- D) Bir toplumu diğer toplumlardan ayırır.

Farklılıklarımız birbirimizi tamamlayan zenginliklerimizdir. Bu zenginliği korumanın yolu ön yargı ve ayrımcılığa karşı çıkıp farklılıklara saygı göstermektir.

D

Y

1. Çıkış

2. Çıkış

Kültürün gelenek, görenek ve tarih gibi manevi unsurlarının yanında mimari ve sanat gibi maddi unsurları da vardır.

D

Y

3. Çıkış

4. Çıkış

Tarih, bireylerin yaşadığı toplumun geçmişini öğrenip kendi milletini tanımasını ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar.

D

Y

5. Çıkış

6. Çıkış

Halkın bir grup hakkındaki inancı ve bir grubun başka bir grup hakkındaki duygusallaşmış, tecrübeyle çok az değişmiş olan inancına kalıp yargı denir.

D

Y

7. Çıkış

8. Çıkış

1. 20 yaşında bir genç otobüsün camından dışarıyı izlerken birden bağırdı. "Baba; arabalar, arabaları görüyor musun, bizimle geliyorlar." Babası gülümsedi ve mutlulukla oğlunun saçını okşadı. Genç bir süre daha dışarıyı izledi ve sonra birden bağırdı. "Bulutlar baba, bulutlar harika!" Baba gülümseyerek oğlunu izlemeye devam etti. "Baba ağaçlar!" dedi aniden. "Çok büyükler." Bu esnada arka koltukta oturan yaşlı adam, gençin bağırmasından rahatsız olmuş olacak ki; babanın omzuna dokundu. "Beyefendi oğlunuzu iyi bir doktora götürmelisiniz, oğlunuzun problemleri var sanırım." dedi. Baba geriye dönerek "O zaten iyi bir doktordan geliyor. Oğlum doğuştan görme engelliydi ve ameliyat sonrası gözleri açıldı." dedi.

Buna göre hikâyede yer alan yaşlı adam için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çevresindeki olayları anlayışla karşılayan biridir.
B) Diğer bireylere saygı gösterir ve kendisine de saygı gösterilmesini bekler.
C) İnsanların farklı düşüncelerine karşı hoşgörülüdür.
D) Ön yargılı davranışlar sergilemektedir.

2.

Her kültür ve kültür ögesi toplumların tarihsel gelişim süreçlerinde oluşur. Bugünkü kültürel değerlerimiz geçmişteki kültürel değerlerden etkilenecek şekilde şekillenmiştir. Kültürün öğrenilmesinin ve öğretilmesinin aracı dildir. İnsan, doğduğu toplumun kültürel öğelerini dil yoluyla öğrenir. Bu kültürel değerler eğitim kurumları, dernekler, vakıflar, kitle iletişim araçları vb. ile nesilden nesile aktarılır.

Buna göre kültür ile ilgili,

- I. Toplumsaldır.
II. Tarihseldir.
III. Öğrenilir ve öğretilir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

3. Çocuğun ilk toplumsal çevresi ailedir. Ailenin çocuğun gelişimi üzerindeki etkisi yoğun olarak görülür. Aile, çocuğun beslenme, korunma ve diğer fiziksel gereksinimlerinin yanında sevgi, güven gibi duygusal gereksinimlerini de karşılar. Aynı zamanda da yetiştirme biçimleri ve tutumları ile çocuğun kişiliğinin oluşumunu büyük ölçüde etkilerken toplumsal değerleri de çocuğa aktararak çocuğun sosyalleşmesine yardımcı olur.

Verilen metne dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Aile çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir etkidir.
B) Birey, üyesi olduğu toplumun kültürünü ailesinden öğrenir.
C) Her aile çocuğuna istediği kültürü öğrenmesi için imkân tanır.
D) Aile çocuğun temel gereksinimlerinin karşılandığı bir kurumdur.

**Bilmedey
Olmaz!**

Bir kuşağın; sahip olduğu örf, adet, gelenek ve görenek gibi kültür unsurlarını, yazılı metni olmayan toplumsal kuralları bir sonraki kuşağa aktarmasına vesile olan araç dildir.

Bilmeden
Olmaz!

Kazanılan roller bireyin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda elde ettiği geçici rollerdir.

4.

Ben küçükken dedemin anlattığı hikâyeleri dinler, geleneklerimizin geçmişte nasıl uygulandığı hakkında bilgi edinirdim. Eski zamanlardaki bayram etkinliklerini, şenlikleri, eğlenceleri, şiiirleri ve oyunları ondan öğrenirdim. Daha sonra da öğrendiklerimi uygulayarak kültürümüzü yaşatmaya ve ona yeni şeyler katarak kültürümüzü geliştirmeye çalışırdım. Dedemden dinlediklerimi şimdi de ben torunlarıma anlatıyorum. Onlardan istediğim şey ise kültürümüzü yaşatmaları ve kendilerinden sonra gelenlere de benden dinlediklerini anlatmalarıdır.

Aşağıdakilerden hangisi Ali Rıza dedenin sözlerinden çıkarılabilecek bir sonuçtur?

- A) Kültür kuşaktan kuşağa dil yolu ile aktarılır.
- B) Geçmişteki bayram kutlamaları günümüzdekilerden farklıdır.
- C) Kültürümüzü sadece dedemizin anlattığı hikâyelerden öğrenebiliriz.
- D) Bugün sürdürdüğümüz gelenekler geçmiştekilerden farklıdır.

5. Bireyler sosyal hayat içerisindeki rollerinden bazılarını dünyaya geldikleri andan itibaren sahip olurken bazılarını da sonradan elde ederler. Biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmeyen rollerimiz doğuştan sahip olduğumuz rollerimizdir. Doğuştan sahip olduğumuz rolleri seçme imkânımız yoktur. İsteğimizle çalışarak, başarı göstererek sonradan sahip olduğumuz roller ise gün içinde dahi değişir. Bir kişi okulda öğretmen, pazarda müşteri, evde karısına eş, çocuklarına baba rolünü üstlenir. Eve gelen misafir karşısında da ev sahibi rolündedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bireylerin sonradan edindiği rollere örnek olarak gösterilebilir?

A)

Kardeş olmak

B)

Evlat olmak

C)

Torun olmak

D)

Öğrenci olmak

6.

Bir grup içerisinde bireylerin üstlenmiş olduğu görevlere rol denir. Diğer bir ifade ile rol; üyesi olduğumuz grup içerisindeki görevlerimiz olarak açıklanabilir. Toplumsal hayat içerisinde farklı gruplara dâhil olur ve bulunduğumuz gruba göre farklı roller üstleniriz. Burada önemli olan, rollerimizi doğru ve eksiksiz şekilde yerine getirmemizdir.

Buna göre,

- I. Ayşe Hanım'ın evde anne, iş yerinde veznedar olması
- II. Mehmet Bey'in çalıştığı şirketin müdürü olması
- III. Ömer'in okulda öğrenci otobüste yolcu olması
- IV. Merve'nin dil kursunda kursiyer evde abla olması

durumlarından hangileri farklı gruplarda üstlenilen rollere örnek gösterilebilir?

- A) I ve II B) II ve III C) I, III ve IV D) II, III ve IV

7. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

(Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı):

Ülkemizde sosyal yardım hizmetlerini en yaygın, kapsamlı ve organize biçimde yürüten devlet kurumudur. Sosyal yardımların hedef kitlesi sosyal güvencesi bulunmayan ihtiyaç sahibi vatandaşlardır.

Buna göre;

- I. Devlet tarafından ihtiyaç sahiplerine sosyal yardım yapılmaktadır.
- II. Bütün vatandaşlar sosyal yardımlardan yararlanmaktadır.
- III. Sosyal yardım kapsamında daha çok giyecek ve yiyecek yardımı yapılmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

**T.C. AİLE, ÇALIŞMA VE
SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI**

**Bilmedey
Olmaz!**

Sosyal yardımlar gelir seviyesi düşük, engelinden dolayı çalışamayan, sosyal yardıma ihtiyaç duyan vatandaşlar içindir.

8. Örf ve âdetlerimizde konuşma biçimimizde, giyimimizde ve aile içi ilişkilerimizde, her türlü gelenek ve yaşam biçimimizde İslam dininin etkisi vardır. Kültürümüzün önemli bir unsuru olan atasözleri ve deyimlerimizin de dinimizin pek çok emrini yansıttığı görülür. Günlük hayatımızda da Allah adının geçtiği pek çok deyim kullanırız.

Buna göre;

- I. Allah'a emanet ol.
- II. Doğrunun yardımcısı Allah'tır.
- III. Allah bağışlasın.

cümlelerinin hangileri İslam dininin dilimiz üzerindeki etkisine örnek olarak verilebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

9. Ülkemizde 65 yaş üstü vatandaşlar, şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilmektedir. 67 yaşında olan Nurettin amca bu haktan yararlanabilmek için belediyeye müracaatta bulunmuştur. Ancak belediyede çalışan görevli Nurettin amcanın işlemini tamamlamamıştır. Bu nedenle Nurettin amca şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilme hakkından mahrum kalmıştır.

Bu durumda Nurettin amca hakkını aramak için,

- I. e-devlet kapısı üzerinden şikâyetle bulunmalıdır.
- II. Toplu taşıma araçlarını kullanmamalıdır.
- III. Belediyeye dilekçe vererek durumu bildirmelidir.

yollarından hangilerine başvurmalıdır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

10.

Neslihan ilkokuldayken okulun mutfak sanatları kulübünde başkanlık yapmıştır.

Neslihan bir hukuk bürosunda avukat olarak işe başlamıştır.

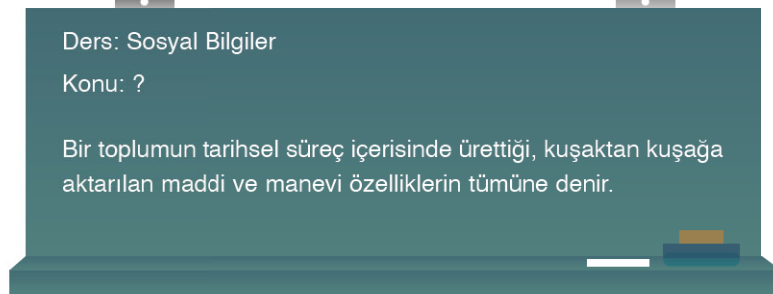
Neslihan lisedeyken kardeşi dünyaya gelmiş ve Neslihan abla olmuştur.

Buna göre Neslihan'ın sahip olduğu roller aşağıdakilerin hangisinde oluşum sırasına göre dizilmiştir?

	1	2	3
A)	★	■	●
B)	●	★	■
C)	■	●	★
D)	★	●	■

11.

Görseldeki tahtada verilen tanıma göre bugünkü sosyal bilgiler dersinin konusu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Dil B) Tarih C) Kültür D) Din

